

Hekim hastayı reddedebilir mi?

Kamuoyunda hep işlenen ve ön planda tutulan hasta haklarından birisi de hastanın hekimini özgürce seçebilmesi hakkıdır. Bu hak ulusal mevzuatta düzenlendiği gibi, Hasta Haklarına İlişkin Avrupa Statüsü Madde: 5'te 'her birey tedaviyi verecek kişiler arasında seçim yapma hakkına sahiptir' denilerek uluslararası mevzuatta da açıkça düzenlenmiştir. Bu konuda Amsterdam Bildirgesi, Lizbon Bildirgesi, Bali Bildirgesi de benzer hükümler içermektedir. Peki, buna karşın hekim de hastasını reddetme hakkına sahip midir?

Aslında temel çelişki hasta haklarının ve hekim haklarının birbirileri ile yarışan ya da çatışan haklar gibi algılanmasıdır. Oysa hasta hakları hekimlere ya da daha geniş anlamda sağlık çalışanlarına karşı korunan haklar değildir. Gerek hekim hakları gerekse hasta hakları toplumun daha iyi ve eşit şartlarda sağlık hizmeti alabilmesi için ortaya konulmuş ve birbirini tamamlayan haklardır.

"Tabip ve dış tabibi, acil yardım, resmi veya insani vazifenin ifası halleri hariç olmak üzere, mesleki veya şahsi sebeplerle hastaya bakmayı reddedebilir." (Türk Deontoloji Tüzüğü Madde:18)

Türk Deontoloji Tüzüğü'nün 18. Maddesi, hekim ve dış hekimlerinin acil, resmi veya insani bir görevin yerine getirilmesi halleri dışında mesleki ve kişisel nedenlerle hastaya bakmayı reddedebileceğini ifade etmektedir. Bununla da kalmayıp 19. Maddede tedaviyi üstlendiği hastayı yine şahsi ve mesleki nedenlerle bırakabileceğini belirtmektedir. Bu maddenin pratik hayata yansımaları nasıl? Acaba gerçekten hekimler mesleki ve kişisel nedenlerle hastaya bakmayı reddedebiliyorlar mı? Eğer reddederlerse olası bir zarar karşısında karşılaşacakları hukuki yaptırımlar neler olabilir?

Kamu görevlisi hekim ve özelde çalışan hekim açısından durum farklıdır. Kamuda çalışan hekim resmi bir görevi ifa etmektedir. Tüzükte de açıkça ifade edildiği gibi kamuda çalışan hekimin hastasını reddetme imkânı yoktur. Özelde çalışan hekim acil haller dışında kişisel ya da mesleki nedenlerle hastayı reddedebilir. Buna örnek hastanın tedavi ücretlerini ödememesi, bir önceki gelişinde hekime hakaret ya da şiddet uygulaması gibi davranışlar ile hekimin o konuda kendini deneyimsiz ya da yetersiz görmesi olabilir.

Ancak hastasını tedaviye başladıktan sonra gerek kamuda çalışan hekim, gerekse özelde çalışan hekim belli koşulları sağlamak şartı ile hastayı tedavi etmekten çekilebilir. Bu durumlar gene Tüzükte ifade edilmiştir. Buna göre; "Hastanın bırakılması halinde, hayatının tehlikeye düşmesi veya sıhhatinin zarara uğraması muhtemel ise, diğer bir meslektaş temin edilmedikçe, hastayı terk edemez" ifadesi kullanılmıştır. Yani hastanın hayati tehlikesi olması halinde bile hastaya bakacak başka bir meslektaşın temini halinde hekim hastaya bakmayı kişisel veya mesleki nedenlerle bırakabilecektir. Burada tedaviyi bırakmak için makul sebep hastanın işbirliği içinde olmaması, yani tedavisini almaması, ilaçlarını kullanmaması, hastane kurallarına uymaması, hekimin önerdiği tedaviyi kabul etmemesi gibi örneklerle açıklamak mümkündür.

Bunun bir istisnası acil halleridir. Acil olaylarda hekim hastayı kabul etmek durumundadır. Bunun da tek istisnası mücbir sebep yani zorunluluk halleridir. Somut örneklemek gerekirse hekimin kendi sağlığı ile ilgili bir durum varsa ya da pratikte sık rastladığımız hekimin can güvenliğini tehdit edecek bir şiddet girişimi söz konusu ise hekim burada acil hallerde dahi tedaviyi üstlenmeme ya da bırakma hakkına sahiptir.

meddalyonun iki yüzü